

TANULÁSMÓDSZERTAN

5. évfolyam

Alapelvek, célok

Az általános iskola alapozó szakaszának befejezését követő tagozati váltás, azaz az alsó tagozatból a felső tagozatba kerülés több tekintetben okozhat nehézséget a tanulóknak. A felső tagozatban szembesülnek először azzal a ténnyel, hogy sokkal több tanár tanítja őket, mint azt korábban megszokták. Több tantárgyat tanulnak, nagyobb elvárásoknak kell megfelelniük mind a tanulás, mind a sport teljesítmények vonatkozásában. Az alsó tagozatos évekhez képest önállóbban kell a mindennapokat felépíteni.

A tantárgy eredményes oktatása során megismerik saját pszichikai feltételeiket, különböző képességek fejlesztésével megtanulják a hatékony és eredményes tanulási stratégiákat, módokat, amelyek segítenek a tanulási nehézségek leküzdésében, hogy minden tanuló képességei legjavát nyújthassa.

Időkeret: 18 óra (0.5 óra /hét/félév)

Ajánlás: Epoque

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
A tanulásról Tanulási szokások	A tanulás fogalma és fajtái.	Szakirodalom feldolgozása páros munkában. A mechanikus és az értelmes tanulás közötti különbségek feltárása, összehasonlítása.
	A tanuláshoz való viszony.	Önismereti kérdőív kitöltése, feldolgozása, fogalmazás készítése.
	A tanulás belső feltételei.	Pozitív tulajdonságok gyűjtése, melyek hatnak a tanulási teljesítményekre.
	A tanulás külső feltételei.	Megfelelő külső tényezők összegyűjtése egyéni tapasztalatok, bemutatófilm és szakirodalom alapján.
Tanulási motivációk	Beépült tanulási motiváció. Belső tanulási motiváció. Külső tanulási motiváció. A presztizs motiváció.	Különböző tanulási motivációk szintek megismerése. Tanulási tevékenységre ösztönző célok, elvárások, belső hajtóerőkés külső tényezők kölcsönhatásának összegyűjtése, értelmezése,

		megfogalmazása egyéni tapasztalatok és szakirodalom alapján.
Az önálló tanulás tervezése	A tanulás időpontja. A tanulás helye. A tanulandó tantárgyak sorrendje. Szünetek beiktatása.	Beszámolók, tapasztalatok megvitatása kiscsoportokban. A sorrendiség elveinek megfogalmazása, tanulási tervek készítése. Napirendek, heti-rendek tervezése.
Beszédművelés	Légzéstechnikai- és artikulációs gyakorlatok.	Légzéstechnikai, artikulációs gyakorlatok végzése mondókákkal, versrészletekkel, váltakozó hangerővel és dinamikával.
	Helyesejtési gyakorlatok.	Hangsúlyozás, intonáció, időtartam gyakorlása népi mondókákkal, kiszámolókkal.
	Szókincsfejlesztő gyakorlatok.	Szinonimák, ellentétek, hasonló hangzású, szavak gyűjtése. Szókeresés, szómagyarázat lexikonok, szótárak, különböző szövegek felhasználásával.
	Olvasási gyakorlatok.	Szakszövegek, történetek néma és hangos olvasása.
Tanulási technikák	Megértés.	Válogatás különböző tantárgyak tanányaiból. A tananyag nem érthető részeinek jelölése, értelmezése, ismétlése rendszerezése. Jegyzetek készítése.
	A felidézés.	A kulcsfogalmak elemzése: kiemelése, definiálása. Logikai kapcsolatok felismerése a szövegben lévő fogalmak között. A tananyag saját szavakkal történő ismétlése, felmondása.
	Feldolgozás.	Az aktív tanulás alkalmazása különböző feladatokban.
	Kiterjesztés.	Szituációs játékok Pl.: Találkozás a tankönyv szerzőjével. Kérdések, feleletek adott témakörökön belül.

	Áttekintés, ismétlés.	A tanultak felidézése, ellenőrzése, az esetleges hiányosságok pótlása, a hibák javítása.
	Korrekciók.	A korrekciós technikák megismerése különböző feladatok megoldásával. Kooperatív, páros és önálló munkaformában adott feladat preferálása, kompenzálása, javítása.
Tanulási stratégiák	Elemi tanulási stratégiák.	A tanulandó szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasott szöveg felmondása. A szöveg előzetes áttekintése és összefoglalása. A szöveg utólagos áttekintése és összegzése. Ismeretlen szavak meghatározása az Idegen szavak szótárának használatával. Lényegkiemelés, kulcsfogalmak keresése, értelmezése. A feldolgozott szöveg összegzése. Ábrák készítése.
	Összetett tanulási stratégiák.	A tananyag olvasása, ismerkedés a szöveg információival. Az olvasott információk átgondolása, jegyzetelése. A megtanulandó szöveg kérdések formájában történő feldolgozása, kooperatív munkaformában. A szöveg felidézése és reprodukálása.

Tanulási formák	Egyéni tanulás. Páros tanulás. Kooperatív tanulás.	A megismert tanulási technikák alkalmazása. Szöveg-szerkesztés, szövegszűkítés-bővítés, különböző feladatok megoldásával. Szakszövegek feldolgozása kérdés-felelet formájában, konzultációs forma alkalmazásával.
------------------------	--	--

Követelmények:

- Ismeri és alkalmazza a tanulást segítő motivációs tényezőket.
- Tud tanulási tervet készíteni és azt alkalmazni.
- Követi és alkalmazza a beszédlegzés és a helyesejtés tanult szabályait.
- Képes a tanulási folyamat során a helyes tanulási technika kiválasztására és alkalmazására.
- Képes önálló tanulásra és önellenőrzésre.

TANULÁSMÓDSZERTAN

9. évfolyam

Alapelvek, célok

A XXI. sz. emberének az élete az élethosszig tartó tanulásról (L.L.L.) szól. Hatalmas méretű információhalmazból kell tudni kiválogatni - megfelelő tanulási technikákkal, aránylag rövid időn belül - azt a tudásanyagot, amely segíti a pályaválasztást a munka világában történő eligazodást és az esetleges pályamódosítást. A „tantárgy” lehetőséget teremt a kognitív, az intellektuális, a kommunikációs, valamint a szociális képességek továbbfejlesztésére. A tanulás tanulása különösen fontos a *sportoló fiatalok* számára, mivel a *sportági edzések* miatt lényegesen kevesebb idejük van a tanulásra, mint a nem sportoló társaiknak. Ezért a tanulásmódszertan tanulásának célja, hogy a tanulók ismerjék meg tanulási szokásaikat, képességeiket és azt követően a szükségleteiknek megfelelően alakítsák ki új tanulási szokásaikat, amelyekkel képességeik is fejlődhetnek. Tanulják meg, gyakorolják és fejlesszék tovább tanulási technikájukat, legyenek képesek különböző tanulás-szervezési formákban együttműködni tanuló társaikkal.

Időkeret: 18 óra/év, 0,5 óra/hét

Ajánlás: EPOCHÁ

Témakörök	Tananyag	Fejlesztési feladatok/Ajánlott tanulói tevékenységek
1. Tanulási szokások		
1.1. A jelen állapot tanulási szokásai Énkép, önismeret	Tanítási órákra, tanulásra, tanulási motivációra, tanulási szokásokra, a tanulás módszertanára vonatkozó szokások.	A tanulási szokások feltárása. Önismereti kérdőívek elemzése, értékelése egyénileg és kooperatív csoportmunkában. Új szokások megfogalmazása.
1.2. A tanulás motivációs tényezői, tanulási stílusok. Énkép, önismeret	Beépült, belső, külső, presztízsmotiváció. Teljesítménymotivált, kudarcorientált motivációk. Különböző tanulási stílusok.	A tanulás motivációs tényezőinek és a tanulási stílusok megismerése, értelmezése szakirodalom alapján. A jelen állapot feltérképezése, elemzése, stratégia kialakítása.
1.3. A tanulás ergonómiai feltételei Környezeti nevelés	Íróasztalrend, ülőalkalmatosság, fényforrások, csend. A környezet kialakítása az ergonómiai feltételekhez.	Az ergonómiai feltételek megismerése, videofilm, valamint a szakirodalom alapján. A jelen állapot feltérképezése, elemzése az „új” feltételek kialakítása.
1.4. Az önálló tanulás tervezése	Napi, heti, hétvégi, szünidei, hosszú távú, jövőre vonatkozó tervek. Egyéni tanulási terv, program	A tanulás tervezési szintjeinek helyzetelemzése. Napi, heti, hétvégi tanulási tervek készítése. A tervek elemzése, összehasonlítása.

1.5. A relaxáció Testi - lelki egészség	Relaxációs tevékenységek (séta, pihenés, torna, zene stb.)	Relaxációs tevékenységformák értelmezése. A tanulási tervekhez relaxációs tevékenységek tervezése.
2. Beszédművelés		
2.1. Légzéstechnikai - és artikulációs gyakorlatok	Belégzés, visszatartás, kilégzés. Hátul -és elől képzett magánhangzósor. Vegyes gyakorlatok. Alaplevegő gyakorlása.	A légzéstechnikai - és artikulációs gyakorlatok szükségességének megértése. A gyakorlatok néma, suttogó, halk és középhangerővel történő végrehajtása.
2.2. Helyesejtési gyakorlatok	Hangsúly, hanglejtés, időtartam. Hangsúlyos, hangsúlytalan, agyonhangsúlyozott.	Versek, prózai művek hangsúlyos, hangsúlytalan és agyonhangsúlyozott előadása, felolvasása.
2.3. Szókincsfejlesztő gyakorlatok	Szóalkotás, szóképzés, szófordítás, szógyűjtés, szómagyarázat. Rokon értelmű szavak, idegen szavak.	Szókincsfejlesztési gyakorlatok kézikönyvek alkalmazásával.
2.4. Olvasási gyakorlatok Hon - és népismeret Európai kultúra	Blattoló, meditatív olvasás. Felolvasás.	Tudományos, irodalmi és történelmi szövegek olvasása. Irodalmi és történelmi beszédek, levelek felolvasása.
3. Tanulási technikák		
3.1. Rendszerezés	Halmazábra, grafikon, mátrix, koordináta-rendszer, Kör - és fa diagram, hierarchia séma, szerkezeti ábra, blokk-vázlat, kognitív térkép.	Különböző rendszerezési technikák alkalmazása egyéni és páros munkában történelmi és természettudományos szövegek feldolgozásával.
3.2. Vázlatkészítés	A vázlatkészítés alapelvei. Vázlatjelölések. Vázlatdefiníció. Taxonomikus vázlat.	Különböző tankönyvek témaköreiből vázlat készítése vázlatjelölések és vázlatdefiníció alkalmazásával.
3.3. A bevésés technikája	Címmeditáció, skimming. Szakszavak, speciális szakszavak, idegen kifejezések, jegyzetelés, vázlatírás. Előbeszéd jegyzetelése.	Szakszövegek feldolgozásával a bevésés technikájának gyakorlása. Címmeditáció, skimming és vázlat készítése.
3.4. Skipping IKT	Adat, adatfajták, adattípusok.	Adatok keresése, rendszerezése, feldolgozása diagramok, grafikonok, történelmi - és földrajzi atlaszokból.
3.5. Összehasonlító elemzés	Azonosság megállapítás, különbözőség feltárás, elemzés, prezentálás.	A skipping technika alkalmazásával összehasonlító elemzések készítése táblázat formájában és esszé írásával..

3.6. A kérdezés technikája	A kérdések funkciói, csoportosításuk. Kérdéseket helyettesítő eszközök. Terméketlen kérdések.	A magasabb - és az alacsonyabb szintű gondolkodás kérdéseinek megértése a különböző kérdéstípusok alkalmazásával.
3.7. Probléma-megoldó gondolkodás	A feladat megértése. Megoldási terv. Alternatívák. A terv végrehajtása. A megoldás ellenőrzése.	A matematikai problémamegoldó gondolkodás alkalmazása különböző feladatok megoldásával.
3.8. Projektmódszer Európai kultúra Környezeti nevelés IKT	Elmélet - és gyakorlatorientált projektek. A tanulmányírás folyamata. Power-Point prezentáció tervezése.	Tanulmányírás természettudományi és történelmi szövegekből, P.P. prezentáció készítése. Felolvasás, kiselőadás.
4. Tanulási formák		
4.1. Egyéni tanulás Énkép, önismeret	A módszer kialakításának feltételei. Tanulási program.	Tanulási program tervezése, szerkesztése. Önértékelés.
4.2. Páros tanulás	Fülldöntős, igaz-hamis, mozaik, sorba-rendezés, villámkártya	A tanulási módszerek alkalmazása különböző feladatok megoldásával.
4.3. Kooperatív tanulás	Diák-kvartett, kerek-asztal, csoportkonzultáció, csoportmozaik, szakértői csoport	A módszerek megismerése és alkalmazása különböző feladatok megoldásával 3-4 fős csoportban.
4.4. Brain - storming Európai kultúra Környezeti nevelés	Helyzetelemzés, alternatív megoldások, kiválasztás, megvalósítás, értékelés.	Egy adott probléma 6 - 8-fős csoportokban történő megbeszélése, interpretálása.

Megjegyzés: Az altemák mellett vastagon szedett szövegek a kiemelt fejlesztési feladatok integrációjára utalnak.

Követelmények

- Ismeri a tanulás motivációs tényezőit, a tanulási stílusokat. Képes új stratégia megfogalmazásához, kialakításához.
- Képes önálló tanulási tervet készíteni.
- Helyesen alkalmazza a légzéstechnikai és artikulációs gyakorlatokat.
- Képes az olvasás szabályainak megfelelő blattoló olvasásra.
- Képes egy szabadon választott előadás megtervezéséhez és előadásához. (IKT)
- Alkalmazni tudja a rendszerezési technikákat.
- Vázlatot tud készíteni a vázlatjelölések alkalmazásával.
- Alkalmazni tudja az adatkeresési, adatrendszerezési eljárásokat.
- Képes összehasonlító elemzések leírására, megjelenítésére.
- A páros és a kooperatív tanulási formákban együtt tud tanulni diáktársaival.